

Lausuntopyyntö yritysten määräaikaista kustannustukea koskevan lain (508/2020) muuttamisesta

Lausuntopyyntönumero: VN/2629/2021

<p>1. Tukikaudeksi esitetään 1.11.2020-28.2.2021. Pidätkö neljän kuukauden tukikautta sopivana ajanjaksona ottaen huomion, että vertailukausi on 1.11.2019-29.2.2020?</p>
<p>PAM katsoo, että tukikauden tulisi olla kolmen kuukauden mittainen, 1.11.2020-31.1.2021, jotta tuki saataisiin maksuun mahdollisimman nopeasti. Kun vertailukausikin olisi tällöin oletettavasti kolmen kuukauden mittainen, olisi kuitenkin huomioitava, ettei yksittäisten vertailukuukausien painoarvo kasvaisi tuen määräytymisessä liian suureksi, kun kyse on sesonkiluonteisesta liiketoiminnasta.</p> <p>Yhden kaikille yrityksille asetetun liikevaihdon vertailuajanjakson sijaan liikevaihtorajaa olisikin tarkasteltava yksilöllisemmin, koska esimerkiksi osa matkailu- ja ravintola-alan yrityksistä toimii erittäin sesonkiluonteisesti ja tapahtumalähtöisesti. Erityisesti matkailualalla toimii myös yrityksiä, joiden liikevaihto romahti jo esitetyn vertailukauden aikana, helmikuussa 2020, kun esimerkiksi saapuneiden kiinalaisten matkailijoiden lukumäärä laski 73,2 prosenttia helmikuuhun 2019 verrattuna. Lisäksi osa pandemiasta kärsivistä yrityksistä on saatettu perustaa juuri ennen pandemian alkua (esim. helmikuussa 2020).</p> <p>Kustannustuen myöntämisessä tulee myös huomioida, että joillain yrityksillä tietyllä ajanjaksolla liikevaihto saattaa olla suhteellisen pientä, vaikka kustannukset ovat suuret (mm. tapahtumien suunnittelu ennen niiden toteuttamista). Muun muassa näistä syistä ehdotettu vertailukausi (1.11.2019-29.2.2020) ei anna oikeaa kuvaa kaikkien yritysten toiminnasta.</p>
<p>2. Toimialarajaus esitetään pidettäväksi ennallaan, mutta valtiokonttori voi myöntää tukea harkinnanvaraisesti yritykselle, jonka liikevaihto on laskenut Covid-pandemiaan liittyvistä syistä. Pidätkö toimialarajauksen säilyttämistä hyvänä ottaen huomioon, että asetuksessa määriteltyjen toimialojen ulkopuoliset yritykset voivat hakea myös tukea?</p>
<p>PAM suhtautuu myönteisesti ajatukseen, että Valtiokonttori voi myöntää tietyin perustein tukea pandemiasta kärsiville yrityksille toimialasta riippumatta. Harkinnanvarasten tukien myönnössä yrityksiä tulee kuitenkin kohdella yhdenvertaisesti. Yhdenvertaisen kohtelun kannalta on tärkeää, että yrityksille harkinnanvarausta tukea myöntävät viranomaiset kohtelevat päätösten kohdalla yksittäisiä yrityksiä tasapuolisesti.</p> <p>Toimialarajauksen säilyttäminen ennallaan on kuitenkin kannatettavaa, sillä epidemiasta voimakkaimmin kärsineiden toimialojen yritysten tulee saada tarvittava tuki ilman erillistä harkintaa. Kustannustuki tulee kohdistaa erityisesti matkailu- ja ravintola-alalle, sillä toimiala on kärsinyt hallituksen asettamista koronarajoituksista merkittävästi. Rajoitusten seurauksena osa yrityksistä on joutunut supistamaan liiketoimintaansa merkittävästi, sulkemaan toimintansa määräajaksi tai lakkauttamaan yritystoimintansa kokonaan. Ravitsemistoiminnan liikevaihto romahti menneenä vuonna 25,6 prosenttia ja majoitustoiminnan liikevaihto peräti 46,4 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna.</p> <p>Matkailualalla ongelmat ovat jatkuneet ja jopa voimistuneet epidemian toisen aallon iskettyä syys- ja talvisesonkiin. Finavian lokakuussa 2020 julkaiseman tiedotteen mukaan lentojen määrä laski 77 prosenttia ja matkustajia oli 91 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Tilastokeskuksen tammikuussa 2021 julkaisemien tilastojen mukaan esimerkiksi Lapissa ulkomaiset yöpymiset vähenivät 98 prosenttia joulukuussa 2020. Myös monet hotellit ovat joutuneet supistamaan toimintaansa tai</p>

<p>lakkauttamaan toimintansa väliaikaisesti, koska ulkomaalaisten matkailijoiden lisäksi myös työsidonnainen matkailu on vähentynyt merkittävästi.</p>
<p>3. Tuen saamisen edellytyksenä on, että yrityksen liikevaihto on laskenut 30 % vertailukauteen verrattuna. Onko 30 % sopiva tuen määräytymisen edellytyksenä?</p>
<p>Esitetty prosenttiosuus on tuen määräytymisen edellytyksenä sopiva sikäli, kuin soveltuva vertailukausi pystyttäisiin määrittelemään kunkin yrityksen kohdalla. Tuen määräytymisen edellytyksenä ei kuitenkaan tulisi pitää yksinomaan ehdotettua vertailukautta (1.11.2019-29.2.2020).</p>
<p>4. Tuen enimmäismääräksi ehdotetaan 1 000 000 euroa. Onko enimmäismäärän taso mielestänne riittävä?</p>
<p>PAM ihmettelee, miksi kustannustuen enimmäismäärään sovelletaan samaa Euroopan komission asettamaa 1,8 miljoonan euron ylärajaa kuin muun muassa ravitsemisyriyten uudelleentöylyttämisen tukeen, kun EU-lainsäädännön puitteissa yritysten kattamattomia kiinteitä kustannuksia voitaisiin tukea erilliseen yritysکوhtaiseen 10 miljoonan euron ylärajaan saakka.</p> <p>Mikäli yritys on aiemmillä tukikierröksillä saanut puitetukiohjelman mukaisia yritystukia siihenastisen ylärajan mukaisesti 800 000 euroa, tarkoittaa kustannustuen ehdotettu yläraja yhdessä aiempien kustannustukikierrösten kanssa sitä, ettei suurten yritysten osalta jää tilaa mahdollisille uusille työllistämiseen suunnatuille tuille, ellei komissio nosta ylärajaa uudestaan. Lisäksi kustannustukien niputtaminen puiteohjelmaan rankaisee yrityksiä, jotka hyödynsivät uudelleentöylyttämisen tuen kesällä 2020 täysimääräisesti, sillä ne saavuttavat asetetun yritysکوhtaaisen ylärajan saamatta täysimääräisiä kustannustukia. PAM katsookin, että kustannustukien osalta tulisi ensisijaisesti hyödyntää komission mahdollistamaa yritysکوhtaista enimmäismäärää kiinteiden kustannusten tukemiseen, sen sijaan että rajoitetaan mahdollisuutta tuleviin työllistämiseen suunnattuihin tukimuotoihin.</p> <p>Kustannustuen enimmäismäärässä on myös yhtäältä huomioitava, että erityisesti ravintola-alalla suurten yhtiöiden konkurssit voivat aiheuttaa pitkäaikaista työttömyyttä, kun taas alan pienyrityskenttä uusiutuu tyyppillisestikin nopeasti. Toisaalta suurilla yhtiöillä on myös paremmat edellytykset sopeuttaa kustannuksiaan neuvottelemalla tavarantoimittajien ja vuokranantajien kanssa.</p>
<p>5. Joustamattomat kustannukset: Valtiokonttori voi hyväksyä joustamattomat kulut yrityksen ilmoituksen mukaan, ja joustamattomien kulujen määritelmää tarkennettaisiin esityksessä ja perusteluissa. Onko joustamattomien kulujen määritelmä riittävä, ja kattaako se riittävässä määrin yrityksille syntyneitä joustamattomia kustannuksia?</p>
<p>Joustamattomien kustannusten osalta tulisi ottaa huomioon yritysten eriävä mahdollisuus neuvotella vuokratukustannuksista eri paikkakunnilla. Omavastuuosuutta voitaisiin alentaa vuokratukustannusten osalta seuduilla, joissa vuokranalennuksia ei ole myönnetty. Jonkinlainen kannuste vuokratukustannuksista neuvotteluun on silti syytä säilyttää, sillä toistuvat kustannustukikierrökset tarkoittavat sitä, että yritykset odottavat poikkeustilanteen jatkuessa jälleen uusi tukikierröksiä.</p> <p>Yrityksillä tulisi olla mahdollisuus saada tukea myös niihin kuluihin, jotka ovat aiheutuneet epidemian aikaisista poikkeuskäytännöistä kuten työntekijöiden ohjeistuksesta, tarpeellisista suojarusteista työntekijöiden koronatesteistä sekä asiakas- ja taukotilojen puhtaana pitämisestä.</p>
<p>6. Kustannustuen laskentakaava: Kustannustuki lasketaan laissa määritellyllä laskentakaavalla. Jos laskentakaavalla määritelty tuen määrä jää alle 2000 euron, esitetään, että kustannustukena maksetaan 2000 euroa edellyttäen, että yrityksen kulut tukikaudella ovat yli 2000 euroa ja että yritys täyttää muut tuen edellytykset. Muutoksen tavoitteena on kohdentaa tukea entistä paremmin pieniin yrityksiin, ml. yksinyrittäjät, jotka aiemmillä tukikausilla ovat jääneet tuen ulkopuolelle, koska tuen</p>

määrä on jäänyt alle määritellyn alarajan. Ministeriö pyytää näkemystänne erityisesti siitä, näettekö tuen tällä tavalla kohdentuvan paremmin pienille yrityksille ja yksinyrittäjille.

PAM katsoo, että tuki kohdistuu esitetyllä muutoksella paremmin pienille yrityksille ja yksinyrittäjille. Kustannustuen painopisteenä tulisi kuitenkin säilyttää työllistävät yritykset, joiden konkurssit aiheuttaisivat merkittäviä häiriöitä toimialan työmarkkinoille.

Lisäksi on syytä tarkastella, onko laskentakaavassa omavastuuosuutena perusteita hyödyntää samaa 30 prosentin osuutta kuin tuen määräytymisen edellytyksenä, sillä tukea maksetaan palkkakuluista sekä liiketoiminnan joustamattomista kuluista eikä niinkään menetetyistä liikevaihdosta.